

VALTA-symposiumi – Karjalan teologinen seura

Joensuu 12.-13.2.2018

KotimaaPro, Emilia Karhu

Teemu Kakkuri: Omaa kärsimystään ei pidä pidentää 'rakastamalla' hengellisen väkivallan tekijää



Teemu Kakkurin mukaan kirkkoherroilla on erityinen vastuu puuttua alueellaan ilmenevään hengellisen väkivaltaan *Kuva: Emilia Karhu*

Hengellinen väkivalta on kokonaisvaltaista vallankäyttöä joka tulee iholle ja ui ihon alle. Sitä on usein vaikea tunnistaa, koska se on aluksi hienovaraista ja tarjoaa positiivisia asioita, sanoo TT, pappi **Teemu Kakkuri**.

– Hengellinen väkivalta ei yleensä ala suorasukaisena ilkeytenä, vaan lupauksina terveydestä ja rikkaammasta hengellisyydestä.

Kakkuri puhui tiistaina Joensuun yliopistossa järjestetyssä Valta-symposiumissa vallankäytöstä tämän päivän luterilaisessa kirkossa. Yksi tärkeä erillisteema hänen puheenvuorossaan oli hengellinen väkivalta.

Kakkuri määrittelee hengellisen väkivallan alistamiseksi ja sorroksi, joka ulottuu ihmisen syvimpiin kerroksiin, hänen jumalasuhteeseensa, minuuteensa, terveyteensä ja mielenterveyteensä. Se on usein epämuodollista ja omavaltaista toisen ihmisen manipulointia.

Hengellisen väkivallan taustalla on usein tieteen vastainen uskomuskulttuuri

Kirkon institutionaalinen virkarakenne ennaltaehkäisee Kakkurin mukaan jossain määrin hengellistä väkivaltaa perus seurakuntatyössä tai tuomiokapituleissa. Sitä ilmenee useimmin pienissä, kiinteissä, epämuodollisissa yhteisöissä, jotka nojaavat yksittäiseen karismaattiseen johtajaan tai omaan erityislaatuihin traditioonsa.

Hengellisen väkivallan taustalla on Kakkurin mukaan usein niin kutsuttu uskomuskulttuuri, jolle on tyypillistä kyseenalaistaa tieteen tuloksia ja puhua valtamediasta valheellisen tiedon välittäjänä. Kyse on samasta ilmiöstä kuin rokotusvastaisuudessa, hopeaveden suosimisessa tai ilmastonmuutoksen kiistämisessä.

– Maailmankuvat ja kulttuurit törmäävät. Uskomuskulttuuri ja toisaalta tiede- ja oikeuskulttuuri hiertyvät toisiaan vastaan kuin myllynkivet. Näin syntyy kitkaa, jossa yksilöt musertuvat.

Rationaalinen kulttuuri koetaan niin hengellisellä kuin maallisellakin puolella välillä kuivaksi. Se ei aina kohtaa ihmisen tunne-elämän eri tasoja.

– Asiantuntijavaltaa on toisinaan syytäkin kritisoida, mutta samalla on syytä ymmärtää, että uskomuskulttuuri perustuu epätosille väitteille ja se on vaarallista.

Maallisen hengellistäminen voi olla hengellistä väkivaltaa

Esimerkkinä yhdenlaisesta hengellisestä väkivallasta Teemu Kakkuri nosti esiin kohdan kirjoittamastaan näytelmästä *Martti ja Luther*. Siinä nuori, suomalaisessa rannikkokaupungissa työskentelevä seurakuntapastori Martti joutuu elämään alueella vaikuttavan karismaattisen yhteisön lakihenkisen lahkolaisuuden paineissa.

Martti ja hänen vaimonsa ovat kärsineet pidemmän aikaa lapsettomuudesta. Karismaattisen yhteisön tulkinnan mukaan syynä pariskunnan lapsettomuuteen on se, että Martin vaimo käyttää lahjaksi saamaansa Kalevala-korua.

– Silloin Martilla kilahtaa ja hän liimaa ilmastointiteipillä kirkon oveen teesit: Armo, Sana ja Vapaus.

Kakkurin mukaan julkisuudessa kiinnitetään huomiota lähinnä vain karismaattisten saarnaajien rahankeräyksiin, joissa varat ohjautuvat saarnaajan omaan taskuun.

– Paljon isompi ongelma on kuitenkin lakihenkinen sielun kuristaminen, jossa Jumalan lasten vapaudesta ei ole juuri mitään jäljellä.

"Kunpa apua olisi enemmän tarjolla!"

Teemu Kakkurin mukaan on traagista, että vastuu hengellisen väkivallan tiedostamisesta ja avun hakemisesta on uhrilla itsellään, vaikka hän olisi aivan lyöty ja voimaton.

– Kunpa apua olisikin enemmän tarjolla! Pappien ja diakoniatyöntekijöiden pitäisi olla paremmin ajan tasalla tässä asiassa. Käytännössä uhrin pitää usein hakea apu maalliselta puolelta, lääkäreiltä ja psykoterapeuteilta.

Kakkurin mukaan kirkkoherroilla on erityinen vastuu puuttua alueellaan ilmenevään hengellisen väkivaltaan, erityisesti jos sitä ilmenee omassa seurakunnassa tai kirkon sisäisen herätysliikkeen toiminnassa.

– Vastuustahan heille maksetaan ja siksi viran saadakseen pitää suorittaa johtamiskoulutus. Selkeisiin väärinkäytöksiin pitää puuttua ja muuten korostaa terveen ja sielunhoidollisen opetuksen merkitystä.

Teemu Kakkurin ohje hengellisen väkivallan uhrille on selkeä:

– Väkivallan tekijää ei pidä ymmärtää eikä omaa kärsimystään pidä pitkittää 'rakastamalla' häntä. On pyrittävä irti hengellisesti väkivaltaisen henkilön vaikutuspiiristä ja tarvittaessa katkaistava välit häneen kokonaan.

Kuva: Emilia Karhu